

Előfizetési díj.

Vidékekre postán vagy helyben házhoz hordva:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 "
Negyedévre	3 "
Egy óra helyben	1 "
Vidékről egy hónapra (elfizetést nem fogadhatunk el.)	

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Belkirály-utca szeglet tencsin-vár 7. szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzenden dök.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adnak vissza.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22). Haase
stein et Vogler
Wien
Wallfischgasse Nr 10.

Nyitlertéri cikkek

garmond sora után 25 kr. fletendő

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetés-küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A „KELET”
politikai és közgazd. napilap

1874. második fél évi folyamára.

A „KELET” előfizetési ára:

Egy óvre	12 frt
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy óra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar kiküldése tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legelőszörúbben postai utalvánnyal kiadó Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala

Budapest, decz. 13. 1874.

(M. A.) Az erdélyi hazarész deákparti s balközépi képviselőinek ma tartott értekezlete, a bel- és igazságügyminiszterekkel intézendő egy felterjesztést állapított meg, mely a közigazgatással inkább összefüggő s tulnyomólag rendőri természetű kisebb kihágási ügyeknek a járásbírókhoz közigazgatási hatáskörbe áthelyezését s ezáltal egy, Erdélyben immár általánossá vált óhajítás teljesítését szorgalmazza.

A felterjesztés kiindulás pontját az 1858. jun. 20-án kelt legfelsőbb rendelet képezi, mely a közigazgatási hatáskörrel szoros összefüggésben álló számos kihágási eset nyomozását s megbüntetését az eljárásnak egyszerűbbé s gyorsabbá tétele céljából a közigazgatási hatóságok illetősége alá helyezte.

Közigazgatási hatóságok jártak el ezen ügyekben az alkotmány visszaállítása után is,

„KELET” TÁRCZÁJA.

A közigazgatási tisztviselők

es azoknak két legeredetibb faja.

Tudjuk jól, hogy a középkorban a nemes volt nép, s e népnek szabadságlevele az aranybulla olt. E bullát a nemzet tágtiva és bővítre a XIX. század nyelvbe szereti átfordítva látni s e fordítás em egyéb, mint hogy a nemzet saját territoriumán r legyen s házi szükségletei ellátásában patriarcalis alakkal bírn; ennek pedig mi volna lényege ebb feltétele, ha nem az, hogy házi cselédségét a saládító tetszése szerint válassza és rendezze el. pa a nemzet, szolgálja a tisztviselőket, kiket kénye és kedve szerint álasztott.

A magyar nem elméleti nemzet s nem tud anczia könnyű vérről az invásio korában, ellenfeleivel szemben szikrázó utczadalokkal könyörölést szezni magának; a magyar a székelyllyel együtt — éldy Pál szavai szerint — „nehéz” nemzet, hallgat és ázsiai türelemmel bodor füstöt borsát dujában; de ha egyszer keserű vagy sirva vigadó leltre szánja magát, villámterhes felhő az a gonolát.

És kérem, a magyar ember annyival inkább raktikusan okoskodik.

Ha — ugymond — családod van, inasomat, ocsinat magam választom; ha nemzet vagyok, sztviseimet én tudom legjobban ki s miért kell ekem. Ha jól választok, az a magam haszna, ha uszul — senkit sem okolok érte, mert magam okozom a bajt, elviselem hát a hogy lehet és segíték legamon, a hogy lehet; de tukmálják rám a legerekből embert, nem fogom szivesen venni, mert em esmerem s bizalommal esmeretlen ember iránt em viselkedhetem.

s ezen illetőség szemelött tartásával rendeztetett be a törvényhatóságok újabb szervezése alkalmával a közigazgatási hatáskör és annak személyzete s dolgoztattak ki a belügyminiszter által megerősített törvényhatósági szabályrendeletek.

Azonban a bírósági új szervezet alkalmából kibocsátott igazságügyminiszteri rendeletek kimondák, hogy minden kihágási ügy — s így az 1858-i legf. rendelet s a belügyminiszter megerősítette szabályrendeletek szerint közigazgatási hatáskörben hagyottak is — a járásbírók adandók át.

Némely törvényhatóságok ellenmondás nélkül eleget tettek e rendeletnek; ellenben mások — köteve érezvén magukat a belügyminiszter megerősítette szabályrendeleteik által — tovább is gyakorlák a fennforgó kihágási esetekben a bíraskodást; s e körülmény folytán Erdélyben egy visszás helyzet fejlődött, melyet még felülbbé tesz az, hogy a törvényhatóságok különböző eljárása következtében ugyanegy természetű kihágási ügyek iránt végső határozatot részint a Curia, mint legfőbb ítélőszék, részint a belügyminiszter hoz.

Kifejti az elfogadott felterjesztésben, hogy e helyzet mennyire csökkenti sz országban ugys igen kevés megselezárdult jogérzetet s hatósági tekintélyt s nagy hátrányára van ugy a közigazgatás, mint a jogszolgáltatás ügyének. Hangsúlyozza, hogy e visszásságnak, mely a fennálló törvénynek (s főleg az 1869: IV. tcz. 1 §-ának) ugy a törvényes állapottal, mint a czélszerűséggel ellenkező végrehajtásából keletkezett, mielőbbi megszüntetése a kormány, illetőleg a bel- és igazságügyminiszter urak hatáskörében, sőt elhivatásában is áll. S mind-ezek alapján végül a nevezett miniszterekhez azon kérést intézi, hogy az 1858. jun. 20-i legfelsőbb rendelet szabványát mielőtt visszaállítani s az Erdélyben létező fennérintett visszás helyzetet mielőbb megszüntetni s ezáltal az erdélyi képviselőket attól, hogy a pénzügyi helyzet nehézségeivel kezdő országgyűlésnél keressenek orvoslást, felmenteni méltóztassanak.

Nem kételkedünk abban, hogy az erdélyi hazarész képviselőinek e pártkülönbség nélkül egyértelműleg megállapított felterjesztését kelő siker koronázzandja.

Es az okoskodás gyümölcsei látszanak a közigazgatási tisztviselők típusaiban . . .

A közigazgatási tisztviselő bizalommal van választói iránt s szeretettel fizet azoknak, kik jöndulattal voltak iránta; eszébe vón, hogy tőlük függ „Entre nous” van ő megyéjében saztét otthonossággal foglalkodik; már föléptében is férfias önbizalom nyilatkozik, mely azonban burokratikus fölemeltséggé nem terjeszkedik; mert választóival áll szembe. Jól esmerve megyéjét és körülményeit, esmerve az embereket, okosan tud velők bánni és természetesen ésszel többet visz ki, mint sok más hivatalnok — ki a világot burocaján tul alig ismeri . . .

Bátran elmondhatjuk: a magyarnál jelesebb közigazgatási tisztviselőket nem igen találai, mert a közigazgatás leginkább természetes észt, praktikus tajntatott és ügyszereitét kíván, mi a magyarnál mind meg van; s épp ez életre-valóságukat a közigazgatási tisztviselőknek számtalan vonás jellemzi a nép között.

Hanem hát lássuk a közigazgatási tisztviselők két legeredetibb fáját, s egyszermind próbáljuk jellemezni és néhány általános vonással jól — vagy rosszul — egy a miként tárczairó létfünkre mindegyik egyéni vonásait eltalálhatjuk.

Ez az alispán s a szolgabíró.

Az alispán a legfőbb hivatal, melyre választás által jutathai, az alispán ugyszólván nép- vagy legalább megye tribun, egyensúlyozója a főispán kormányi befolyásának s érvényesítője a megye óhajainak föléle — legalább ugy kéne . . .

Az alispáni név mintegy összefoglalja az ő magyar nyakasságnak a Petur báni keserű szívóságnak. Ha valas alakot, őszbe borult fejűt, kurtára nyírott szakállal és torzonbort pillá alul vilogva előre törő szemmel szoktunk az alispán alatt gondolni, ki a megye termében az autonómia őreül s ha szükség készti, az országos ügyek bajnokaként áll és szóval és praxissal viszi azt ki, mit a megye tolla a főjegyző a történet számára följegyez. Ő azon embere a pillanatnak, mily embere a jövőnek a jegyző; ő szól s cselekszik, a jegyző ir.

Arnim-pör.

Nagy figyelmet keltett azon jegyzetek felolvasása, melyek amaz okmányokon találhatók, melyeket Arnim gróf később a külügyi hivatalnak visszaadott. Ez okmányokra Arnim következő sajtóságos megjegyzéseket irt. Egy levélre, mely Bismarck aláírását viseli, azt irta: „O Paule! Paule!” Másokra az irta: „Nanu” „Obó.” Bismarck egy levelére, melyben azt írja a grófnak, hogy a félhivatalos sajtó nem befolyásoltatik, Arnim gróf azt irta: „Hát instrualjátok jobban sajtókozáskajaitokat.” Egy másikra azt irta: „Aegidi!” Egy más okmányra: „Ez ismét Edwin (Manteuffel tábornagy) valami pletykája lesz.”

Arnim: Sajnálom, hogy e nevet itt említik. Elnök: Óhajja ön e glosság felolvasását? Arnim: Nem, sőt kérem, ne tessék felolvasni. Bismarcknak Arnimhoz intézett egy magánlevelét mutatják be. Minthogy politikai tartalmu, felolvasása titkos ülésben fog történni.

Ezután heves vita fejlődik ki az államügyész és Dockhorn védő közt. Az államügyész azt mondja, hogy ha Bismarck leveleit meg akarjuk érteni, akkor Arnim jelentéseit fel kell olvasni, melyekre azok válaszul szolgáltak. A védelem ellenben nem akarja Arnim iratainak felolvasását, mert bennük olyan közlemények fordulnak elő, melyek nyilvánosságra hozatala a közérdekeket károsítaná. Ez ügyben határozat hozatala végett a törvényszék féltizenkettőkor visszavonul.

Rövid tanácskozás után a bíróság azt határozta, hogy a védőügyvéd módosítása elfogadtatik.

Ezután fölolvasták Manteuffel tábornagy egy levelét, s Arnim ide vonatkozó válaszáat továbbá az összes nem titkos vádlott által magántulajdonának nevezett okmányokat. Az egyikben Bismarck azt írja Arnimnak, hogy olyan utasításokat kér, melyek minden német választónak közös tulajdonát képezik, a ki hibe marad a birodalomnak. Bismarck azt mondja, hogy egy nagykövet több politikai érzékkel bírhatna.

Az ülés három órákor ujra fölvetétre, azon iratok kerültek szóba, melyeket a vádléval a harmadik csoportba soroz. Vádlott elismeri, hogy az okmányok beigtatása a párisi nagykövetségi épület helyiségeinek szűk volta miatt ki nem elegendő volt. Azon időben midőn Bismarck az „éles” jegyzékeket kapta, vádlott halálos betegségben feküdt.

Dockhorn védő constatálja, hogy Bismarck legelősebb jegyzéke jan. 26-án, egy nappal Arnim le-

ányának halála után érkezett a várt részvétírat helyett. (Nagy megindulás a hallgatóságban.)

Ezután a tanukihallgatás vette kezdetét.

Wesdehlen gróf követségi tanácsos, 41 éves, megerősíti, hogy a vádlott azt mondá, hogy az egyházi ügyekre vonatkozó jegyzékeket elvitte, mert azok tartama csak kritikai nem pedig politikai. Fel-emliti továbbá, hogy a helyiség szűk volta csakugyan sok bajt okozott, s ez egyes okmányok elvesztét nagyon megmagyarázza.

A titkos levéltár kulcsait szükséglet szerint sok hivatalnoknak oda szokták volt adni. Arnim gr. kérdésére tanu azt mondja, hogy a gróf csakugyan rögtön távozott Párisból; elutazása előtt tanu alig öt percig beszélhetett vele. Távoztakor Arnim azt mondá: Reményilem, hogy néhány nap mulva visszaférhetek Párisba. Párisban időzése utolsó napjain Arnim nagyon el volt foglalva.

Nég néhány jelentéktlenebb tanu vallomása után vádlott azon nyilatkozata folytán, hogy roszu érezi magát, a tárgyalás további folytatása elhalasztatott.

Reich elnök decz. 11-ikén az ülést egynegyed 11 órákor nyitja meg. A tárgyalás Arnim grófnak 1874. aug. 11-én kelt válaszának felolvasásával veszi kezdetét, melyet ő Bülow 1874. aug. 5-iki levelére adott.

Azt fejtegeti e válaszában, hogy daczára a birodalmi hivatalokról szóló törvény 119. §-ának, ő nem tartozik többé a külügyi hivatal fegyelmi hatalma alá, miután nyugalmába helyeztetett.

Kihallgattatik mint tanu Scheven (a párisi német követségtől), ki a papírok eltűnéséről, valamint arról, hogy miként kerültek elő ismét egyes okmányok nem ad felvilágosítást. Előadja tanu, hogy gyakran fordult elő eset, miszerint magánügyi okmányok a politikai levéltárba kerültek és viszont. Ezt példákkal illusztrálja.

Dockhorn védő ügyvéd. Egyik tanu említést tesz Holstein titkárról, kit a külügyi hivatal azért fogadott föl, hogy Arnim grófot szemmel tartsa és eről jelentést tegyen Bismarcknak és a legfelsőbb helyre. Kérem ezíránt megkérdezni vádlottat, kinek Holstein maga vallotta be, hogy minő missiója volt.

Arnim: Ez igaz, még mondhatnék valamit — de még sem — nem szölok semmit.

Tesseandor államügyész: Minthogy itt azon gyanúnak adatot kifejezés, hogy Holstein talán a vádlott hátrányára okmányokat tett volna földre, ké-

geségének, a percz hatáának hódott; tulheves lett, botosztatott. Az idegen azonban lassan kiszámított előre meglátolt tervvel dolgozott és vétke követett el.

Midőn a magyar tisztviselőnek keresztelte a közigazgatás terén hivatalnokát, jól tudta mit tesz.

A magyar csakugyan lelkesedéssel szolgált, hazafi kötelességet teljesít ügybuzgalommal. A magyar a nemzeti élet haladásától és befolyásától, hivatalában sem szabadul meg. Elveit, nézeteit el nem dobja; énjét, függetlenségét megtartja.

Szabó Géza.

Áldás nélkül.

Kurs ALICE beszélya.

I.

— „Én pedig azt hiszem Valburga, hogy szegény boldogult anyád téged még a régi jó szokásokban nevelt, s megjegyezted magadnak ama közmondást az apai áldásról, mely a gyermekeknek szerencsét hoz s házakat épít!”

— Jó, jó apám, de hát akkor miért tagadod meg tőlünk áldásodat?

Nem a legserényebb, legügyesebb legénynek van-e elismerve Vinceze messze távolban a havasok között?

Nem mondottad-e te is mindig s anyám is, az isten nyugtassa meg, hogy nem bánjátok, ha vejetők nem hoz is arannyal telt zsákokat a házhoz, csak más különben becsületes, derék ember legyen?

— Ez mind igaz; de lásd leányom, először is már csak Ferke végett sem szabad neked más leányra vetned szemedet, aztán meg te, a te huszonkét éves eszeddel, oly bizonyosan tudod-e, hogy Vinceze valóban derék ember a talpán? Soha sem láttad még, hogy éppen a legszebben kinéző gyümölcs belsejében féreg rágódik néha?

— Apám, mit akarsz ezzel mondani?

— Csak lassan leány, lassan. Az mind igaz, hogy Vinceze fürgő, ügyes, legény, s mindig jó kedvű, nyílt szívű; de ha első a tánczban, első a verekedésnél is . . . Igaz, hogy tud keményen dolgozni,

rem öt megidézteni. (Holstein megidézése elrendeltetik.)

Gasperini titkos udvari tanácsos, ki a bécsi német követésé tagja, mint tanu azt adja elő, hogy Arnim gróf szobájában nagy hírlapcsomagok voltak elhelyezve, melyeket a szolgálknak kellett eltakarítani ezek közt könnyen eltérthettek az okmányok.

Arnim gróf a hiányzó okmányokról szólva, előadja, hogy ő nagyon rövidlátó s így könnyen megeshetett, hogy egyes okmányok elkerültek figyelmét és elvesztek: így pl. történt egyszer, mikor ő Rómában volt követ és Szászországot is képviselte, hogy Beust grófnak egy okmányt küldött s ahoz elvételéből egy váltót is mellékel, melyért ő (Arnim) volt a felelős. Sokáig kereste a váltót, már elveszteknek hitte, míg végre mégis megkerült. Épen így tévedhettek el egyes okmányok is.

Lewis tanár mint tanu előadja, hogy értekezett a vádallattal az ez által sajátjának tartott okmányok miatt indítandó polgári kereset végett s tanu ekkor azt nyilatkoztatta, hogy a kereset egészen helyén van, habár az okmányok iránt nem volt kellőleg tájékozva, osztotta azonban vádlottaknak ama fölfogását, hogy Nassenheidből nem tehet már többé hivatalos nyilatkozatokat a külügyi hivatalnak.

Tessendorf constataitni kívánja, hogy csak egyes okmányokra irt a vádlott glossákat, a mimég is azt mutatja, hogy már akkor tulajdonjogot formált azokhoz.

Dockhorn: Ezt mi nem is akarjuk tagadni, vagy kétségbevonni, hanem csak azt jegyzem meg, hogy a magán iratokra egyáltalán nem nélkülözhetlen szükségük a glossák (Derülség)

Ezután még két sürgöny olvastatik föl. Az egyikben ezt mondja Bismarck Arnimnak: „Ne vezettesse ön félre magát az által, hogy a Párisba érkezett Orloff herceg francia sympathiák hírében áll, viselje magát irányába, mint Németország barátja irányában teljes bizalommal.”

A második sürgönyben csodálkozását és sajnálatát fejezi ki Bismarck Arnim azon nézete fölött, hogy tán a „Kreusztg“-ot a kormány inspirálá s arra kéri őt, hogy ne fogadja e lap tudósítóját, hogy így a félreértések kikerültesse. Figyelmezteti végül Bismarck Arnimot, hogy a párisi német követési palotát a francia rendőrség szemmel kíséri s hogy legalább egy egy követési szolgál mindíg a rendőrség zsoldjában áll.

A d. e. tárgyalásban több rendbeli okmány olvastatott föl, melyekközül figyelmet érdemelnek ezek:

Arnim gróf 1872 május 12-én kelt jegyzékében a francia pártok helyzetét a háboru után lehető legrosszabbnak tünteti föl. Thiers azt mondá Arnimnak, hogy ha Franciaország ismét erőhöz jut, kárgrtolni fogja magát a vesztességért; de ez nem azt jelenti, mintha háboru után akarát ezt elérni, szövetségek által, s Németországnak drágán kellene

megfizetni a semlegességet. — Egyébiránt én ezt nem fogom megérni, öreg, fáradt vagyok. stb. mondá Thiers; ki azt is megjegyzé, hogy ha ő megbukná, utána sem Chambord, sem Gambetta, hanem Perier fogna következni. Arnim mindezekre azt felelé, hogy Poroszország a bonapártistákat fogja támogatni.

Bismarck erre adott válaszában azt hangsúlyozza, hogy Németországnak nem a bonapártistákat, hanem Thiers kormányát kell támogatni.

Igen érdekes jelentést küld Arnim 1873. jan. 22-én Bismarcknak; elmondatik a jelentésben, hogy egy párisi hölgy termében az képezte a beszélgetés tárgyát, miszerint a német császárné oda nyilatkozott volna, hogy igen szeretné az öreg Guizot nézetét az iránt meghallgatni, miként lehetne a Német-és Franciaország közti gyűlöletet enyhíteni. Guizot azt felelte volna, hogy ezt csak az idő képes enyhíteni. Ehez Arnim azon személyes megjegyzését csatolja, hogy ő az időtől mit sem várhat.

Ezután előadja a németek nyomorúságos helyzetét Párisban. Legfőbbjöknek bujkálni, rejtőzni kell, ő nem segíthet rajtok, mert nem kényszerítheti a francziákat, hogy barátságosabban bánjanak velök. A német gyermekeknek francziául kell tanulniok (természetesen!) s testi fenytés terhe alatt el vannak tiltva attól, hogy szabad óráikban németül gagyogjanak.

Németország domináló állásáról mit sem tud és érez Párisban lakó német. Ha még egyszer háborura kerülne a dolog és isten ismét a németek kezébe játszaná a győzelmet, a németek számára véd-bírságról kellend gondoskodni, mint a barbár államokban. Egy német tanárnak experimentálni kellett volna egy chemiai laboratoriumban, de a tanulók azzel fenyegetődztek, hogy összetörök az eszközöket, ha ez megtörténik. A mi a saját és a párisi német követésé tagjainak érintkezését illeti a francziákkal, ez is szerföltt nehezen megy, bizalmasabban csak két francziával érintkezhetik, de ezekkel is csak titokban. Az osztrák-magyar követéssel is csak úgy megy félálról az érintkezés, mintha nem látták volna, nem ismernek egymást. Tény, hogy a háboru által olyan állapot és viszony keletkezett, minő volt egykoron Ausztria és Szardínia között.

Bismarck a jegyzékre azt felelé, hogy nem kerülte el figyelmét a németek siralmas állapota Párisban. Franciaországban mindenféle kormány boszút fog lihegni Németország ellen, mindenik a neki alkalmasnak látszó pillanatban meg fogja támadni Németországot, de ez erre el van készülve. A német császárné kívánsága, Guizot nézetét hallani, egy könnyen megmagyarázható női érzésből származik; Németország nem akarta a háborut, de ismét hadakozni fog, ha rákényszerítik. Nem sajnálhatja azon németeket, kik a háboru után Párisba mentek. Azt hitték, úgy látszik, hogy elég nagy képességgel fognak birni arra, hogy pénzért megaláztatást tűrjenek.

Jon. A Ferkének ígérték már oda, s a „zerge“-vendéglős meg is tartja szavát!

A leány a nyitott ajtón át egy hosszú, félig bosszus, félig megvető tekintetű levet a dalkokra. Ez egy féjre surolt fenýőfa asztal mellett ült, halvány beteges kinézésű legény. Előtte feküdt ezterája, melyekből most is csaknem nőies vékony ujjai-val egy-egy hangot csalt ki. Halvány, keskeny arczat még halványabbnak s keskenyebbnak tüntet fel a sötét sűrű bajusz, mely finom ajkait beárnyalá s csaknem eltakarta, kék szemét ábrándosan, fádalmas kifejezéssel nyugtatá az ajtóban álló szép leányon, kit fényugár vett körül. Egy másik estére gondolt, egy ép ily fényes tavaszi alkonyra. Azon est óta alig két hónap mult el. Akkor ő künn a ház előtti lugasban ült, s hallgatta a vidám tánczenét, mely a vendéglő nagy szobájából hangzott felé. Egyszerre, csak hozzá lépett Valburga, arca égett a tánc hevéttől, szemei csillogtak, s egész valója életet, vidorságot lehel.

— Nős, Ferke mit busongasz te itt egyedül magadban, nem akarsz bejönni hozzánk?

— Mit tegyek én ott ben babám, miért nézem, hogy a többi legények, mint járnak utánad, mint fogják át karsu derekad s forgatnak a táncban — jól tudod Valburga, hogy én ezt nem bírom elviselni, azért jobb, ha én itt magamban ülök, úgy is tudom egész életemet így kell búban eltöltenem.

— Hát akard, hogy egy kicsit itt maradjak melletted, szívesen csevegek veled, még szívesebben, minthogy csak tánczoljak, már a fejem is szédül a sok forgatástól!

Ferke alig mert binni füleinek. Leirhatlan öröm sugárzott szeméből s egész arcára mintegy a megidvezülés veté fényét.

A lány jól látta szavainak hatását, s mosoly vonult végig telt ajkain.

Fénylő hosszú hajfonatát végig simítva kezeivel, letelepedett a lugosba Ferke mellé, kibe ez a nyájasság egész bátorságot öntött, s elmondotta mind a mi szívéen feküdt.

A szavakra, melyeket, Valburga válaszolt már nem emlékezett tisztán, de azt tudta, hogy vissza-utasítva nem lett általa, s mintegy megittasulva a boldogságtól tért vissza lakására, amaz enyhe tava-szi éjjlen.

(Folyt. köv.)

A németek a hazának szenteljék tehetségüket és erejüket.

A délutáni tárgyaláson Arnim grófnak a hírlapok terén kifejtett működése került szőnyegre. Előnk kérdést intéz vádlottához a „Presse“ ismeretes leleplezése iránt.

Arnim: Nem hiszem, hogy ez a dologhoz tartoznék. Én nyilatkozatot tehetnék ez irányban, de ez ügyben több egyén részes, kik itt nem jelentek meg s ezért nem nyilatkozhatom. Különben semmi kifogásom sem volna az ellen, hogy nyilatkozzam.

Elnök: A Döllingerhez intézett s az „Augs. Allg. Ztg.“-ban megjelent levél az ön engedelmevel közöltetett?

Arnim: Hogyan kerülhet e magánlevél tárgyalásra?

Tessendorf államügyész: Szeretném tudni, ha vajjon vádlott megmarad-e a Bulow államtitkárnak tett ama nyilatkozata mellett, hogy e közleménnyel semmi köze?

Arnim: A mit irtam, annál maradok; emlékszem, hogy ez iránt minden felvilágosításadást megtagadtam.

Tessendorf: De azt akarnám tudni, hogy megmarad-e írásbeli nyilatkozata mellett?

Arnim: Ugy fogok tenni, mint az elnök ur rendel. — (A bíróság azt határozta, hogy ez iránt később teszi föl a kérdést.)

Braun tanu ezeket adja elő: Egy napon azt mondá neki Zehlike, hogy ő az egész „Presse“-féle leleplezésnek nyomára jött: Arnim gróf és Andrassy arra szövetkeztek, hogy megbuktatják Bismarck herceget s Arnim lesz a németbirodalom kancellárja, én erre azt felelém, hogy Andrassy nem oly oktondi, hogy ily conspiratiókat tá-mogathasson. Előadja továbbá Braun, hogy Lindau Pál Arnim gróftól egy levelet hozott át neki, melyben az utóbbi a hírlapok támadásai ellen panaszkodik és védelmezi magát.

Elnök: De Zehlike azt is mondja, hogy a vádlott Karlsbadban promemoriáról és okmányokról, stb. értekezett.

Braun: Beszéltem ugyan vele a gyógykutnál, de nem ilyes dolgokról. Ezt tiltja a cura-szabályzat. (Derülség.)

Ezután egy beesett arcú, halvány öreg munkón a terembe lép: ez Zehlike Adolf, ki azt vallja, hogy neki egy Rűdy nevű ur okmányokat ajánlott föl s levélben fejtezte föl azok fontosságát. Zehlike felolvassa e levelet, melyben az mondatik, hogy a „Nordd. Allg. Ztg.“ leleplezése után a „Presse“-ben új okmányok fognak megjelenni s ha ezek közlését kívánja, ő be fogja küldeni. A levél aláírása ez: Dr. R. Rűdy-Zehlike a tiszteletdíjat 8 tallérra állapította meg. (Derülség.) De az okmányok nem jöttek. April vége felé azt írta neki Rűdy, hogy a „Presse“ leleplezése mérvadó helyen nagy feltűnést okoztak.

Braun: Én tagadom, hogy nekem Arnim gróf valaha okmányokat ajánlott volna.

Zehlike: Én pedig erősítem, hogy Braun ezt mondta: Arnim gróf jöjjön hozzám, ha velem beszél-ni akar, én a Jaegerstrassén lakom.

Tessendorf: Hítte ön Rűdy levele után, hogy ez okmányok tőle származnak? Zehlike: ezt ő elég világosan megírta.

Bossart: A „Spen. Ztg.“ munkatársa tagadja, hogy egy czikk, mely az ő neve aláírása mellett jelent meg, Arnim gróftól származnék, vagy sugalmaztatott volna.

Kiballgattatik ezután dr. Landsberg, kihez előnk e kérdést intézi: Tudva van-e ön előtt a „Presse“ diplomatiai „leleplezéseinek“ szerzője? — Landsberg: A „Presse“ kijelentette, hogy én küldöttem be azokat neki s csakugyan én vagyok az. — Elnök: Hogyan jutott e sürgönyök bitkókába? — Tanu: E kérdésre minden felvilágosítást megtagadok és pedig hivatkozással a perrendtartásra, mert a felelet engem üzletben nagyon megkárosít. Én hírlaptudósító, levelező vagyok. A levelező értéke amaz információkban van, melyeket magas állásu egyénektől kap. Ennek pedig első feltétele a bizalom. A titoktartás megsértése által nagy kárt okoznék magamnak. — Még néhány apróbb, jelentéktelen kérdés után az ülés bezáratott.

BELFÖLD.

Fogarás, 1874 december.

Jelige: Tiszteletük a nőket!

A szegényügy az emberi társadalom testén azon égető sebet képezi, melynek behegését állami, vagy kormányi intézkedés által nem érheti el, csupán az önségély és az emberi kebelben lévő részvét és jótékonyárgi indulat által vezérelt gyöngéd kéz képes arra irti nyujtani!

Városunk hölgyei, — élükön a fáradhatatlan buzgalma s áldozatkész Boér Janka kisasszonnyal, felebaráti szeretettől indítatva, mult november 29-én tartott gyűlésekben jótékony célú nő-egyletet alakítottak.

Az egylet elnökévé Lázár Jakabné, alelnökévé Spielauer Károlyné, titkárrá J. Gábor, pénztárnokká Sp. Ferencz választattak meg.

Mennyire felfogta városunk nőközönsége ezen egylet horderejét, tanúsítja azon körülmény is, hogy már az első napokban 169 rendes segélyző tag irta alá a szétküldött felhívó-íveket. — Sőt az alapszabályok megerősítése után kilátásunk van több alapító tag belépésére!

Hogy az egylet tevékenységének megkezdéseig a női jótékonyág tétele ne heverjen, Boér Janka k. a. indítványozása folytán, hölgyeink f. hó 20-án felolvasást és hangversenyt rendeznek, melynek tiszta jövedelméből, szegény, főleg iskolás gyermekeink számára, a legszükségeseb ruházattal tele aggatott „karácsonyfát“ fognak felállítani.

Örömmel üdvözljük városunk hölgyeit e nemes uton! Kívánjuk, hogy felebaráti szeretettől vezettetve, kitartással és nemes versenyben törekedjenek a nyomor könnyeit letörölni! S jöllehet a jó tett tudata mindig a legnagyobb jutalom; nem ké-sünk buzgó és szent czéljokért az emberszeretet nevében hálás köszönetünket nyilvánítani!

Elismerés.

A „KELET“ magán-távirata.

Feladatott Budapestén decz. 15. 11. ó. 20 p. d. e.

Érkezett, decz. 15. 12. ó. —. p. d. e.

A főrendek tegnap 27 szóval 23 ellen változtatlanul elfogadták az incompatibilitási javaslatot, mely legközelebb szentesítették; továbbá elfogadtatott több pénzügyi, a városi főispánsági és ujencozási javaslatok. A Deák-párt tegnapi értekezletén hosszú viták után a többség elfogadta a főrendek módosításait, a földadó törvényjavaslaton; a karácsonyi szünidők előtt új adójavaslatok nem tárgyaltnak.

Asboth János honvédelmi elnöki titkár, egy conservativ röpirat szerzője, állásában felfüggesztetett s ellene fegyelmi eljárás indítatott.

Az Arnim-pörben tegnap a tanuk kihallgatása véget ért s az államügyész megtartá a vádbeszédet; harmadfél évi fogságot indítványozott.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, december 15. 1874.

— A városi bizottság szerdán folyó decz. hó 16-án d. u. 3 órakor a városház községi (4. számú) termében tartandó közgyűlésének tárgyait 1) Szentesítést nyert országos törvény bejelentése; 2) M. kir. belügyminister ur felhívása folytán az új választási törvény értelmében alakítandó központi választmány tizenhat tagjának megválasztása. A választás szavazatlapp beadása után történik, melyre a közgyűlési tagok egy városi jogosult választók mint a városi bizottság tagjai közül 16 egyént szabad tetszés szerint jegyeznek föl s e szavazatlappokat készen is hozhatják magukkal. 3) Az 1870. XLII. törvénycikknek fogva a városi bizottság lét számának jövő évre kiegészítése végett öt tagból álló igazolási választmánynak s két kérdés számár a választási elnököknek megválasztása. 4) Belügyministeri leirat a rendőrbíró és írnoka kérelmezett beállításuk ügyében. Esetleg intézkedés e helyek be-töltése iránt. 5) Malmok bérleje Szabó Mihály é-haltával összege és kiskoru árváinak a vállalat-fölmentésük iránti kérvénye, szakosztály véleményvel. 6) A leányárvaház számára vásárolni kért tele-ügyében szakosztályi vélemény. 7) Belügyministe-ujabb leirat Nagy Mihály, volt törvényszéki tanu-csos elrendelt nyugdíjazása iránt. 8) Bak Lajos asz-talos műgéphez a sétatér elején a kiszevasból ké-relmezett vízvezetés iránt szakosztály vélemény. 9) Az osztrák-magyar sarkutatók jutalmazására ké-közrejárulás iránt a főváros megkeresése, szakosztá-lyi véleménynyel. Kolozsvárt, december 14-dikén 1874.

— Jókainé asszony utolsó vendéglátása te-nap folyt le, Legouve eléggé ismeretes, de azért k-ránt sem elavult vigjátékában, a „Rang és Szer-lem-ben. Végig tekintve az ünneplélt művésznő edo-gi szereplésein, valóban zavarban vagyunk, hogy elsőséget melyik fellépésnek ítéljük, de annyi biz-nyos, hogy e legutóbbi semmi esetre sem foglalja rangfokozatban a legutolsó helyet el. Lehet, hol Gertrudisa tragikai erejével mélyebben megrázol-lehet, hogy Katalinja hatalmasabb alakításai o-vett igénybe — de szívünket bizonyynyal a jó Bo-nard asszony sem kapta meg csekélyebb mértékben mint akár Stuart Mária gyászsorsa, akár Lady Mac-beth büntudata. És épen ez az, mi Jókainé asszo-játékában megkap és elragad, hogy oly teljesen b-tudja magát szerepének lényegébe élni s elannyira-vetközi saját egyéniségét s kicseréli a személyesit-alakával, hogy a néző időt és kort egészen elfel-

önkéntelen engedi magát a művészet hatalma
al vitetl s az aesthetikai élv tiszta légkö-
be emeltetni. Így Bernard asszony is, a maga ter-
szetes egyszerűségével, a sziv igaz, őszinte erejé-
l ugyszólván folytonos hevületben tartá nézőit,
k alig tudtak elragadtatásukkal és sűrűen ismét-
lő kihívásaikkal betelni, a számos koszoru ez ut-
l sem maradván el. A többi szereplő is egész-
szel működött, legkivált Eibenschütz Mari (Julia)
Földényi (Gontram), mellettök Szentgyörgyi (Rou-
lle), Philippovichné (Dorbeval), Krasznai (Verdie-
s) és Szöllősy Hermin, az ügyes komorna. Szacs-
i szive, mint legtöbbször, ma is helyén volt, hang-
modora rokonszenves — csak emlékezete ne vin-
é annyiszor jégre, s ne juttatná annyiszor oly kel-
metlen zavarba, mint ez uttal is a végjelenetben.
edig még amazok a természet ingyen ajándokai,
mezt nemes ambícióval és erős szorgalommal pó-
olni lehetne. Sajnáljuk, hogy Szacsvai urnál az
többi időkben annyiszor kelle szorgalom hiát meg-
őnünk. Kárérte, mert saját maga állja utját természet-
dta előnye művészi kifejeletésének.

— **A kolozsvári** lövészeknek szombaton
artott estélye nem nagy látogatottságnak örvendett,
mennyiben ez estélyen csakis kilencz lövész jelent
meg. E kilencz lövész, a harmincz tagból álló
„Hilária“ dalegylet mulattatta a legszebb magyar
lalekkel, éjféltutáni 1 óráig. A „Hilária“ dalegylet
minden lehetőt elkövetett, hogy a jókedvet és ke-
lélyességet feantartsa, a lövészek pedig ez alkalom-
mal is bebizonyították, hogy számukra mulatságot
rendezni, felesleges és hiába való munka.

— **A helybeli** ev. ref. egyházi énekkar
a közeleddő ünnepeknek jó hírű zeneszerzőktől készül
hymnusokat előadni, jelesen: karácson másod nap-
ján a b. farkas utcaí és újév napján a külső ma-
gyar utcaí templomban.

— **Az erdélyi** pince-egylet, mely rövid
élete alatt annyi becsületet szerzett az erdélyrészi
bortermelésnek s legutóbb a lyoni és bécsi tárlato-
kon első rangú kitüntésekben részesült, ázletét a
Királyhágón tulra is kiterjeszté s kitűnő borainak
országos főraktárát Budapestest Testory A. váci
utcaí kereskedésében rendezé be. Örülünk, hogy az
erdélyi részek e legkitűnőbb s legjövendelműbb gaz-
dasági ága mind nagyobb terjedelmet nyer, mert
valóban legelső sorban saját magunknak kell ma-
gunkon segítenünk, az levén legbiztosabb ntja a
közgazdasági s errel szellemi pangás megszünteté-
sének és virágzóbb állapotba helyezésének.

— **Az „Erdélyi Múzeum“** ez évi utolsó
száma, az eddigiekhez hasonló érdekes tartalommal
most jelent meg. A szerkesztő rövid visszapillantást
vetve az első évfolyamra, jövőre is pártfogást kér
mind a múzeum-egyleti tagoktól, mind a tudomány
iránt érdeklődő szélesebb körű közönségtől, — a
mit a legolcsóbb tudományos folyóirat (előf. ára
egész évre 1 ft 50 kr.) valóban meg is érdemel.
Ugyane visszapillantásból értesülünk, hogy a múze-
um-egylet évkönyveinek új folyamából a 2-ik és 3-
dik füzet sajtó alatt van s a 4-ik füzetre is van
már ajánlva becses kézirat. A Múzeum előttünk
fekvő számaúak tartalma a következő: Évi zárszó.
Kolozsvári Jordanus Tamás orvostudor, Dr. Schmidt
Vilmostól. Két könyvismertetés (Schopenhauer als
Erzieher, Nietzsche-től és Insanity in ist relations so
criive, Haumond V-től) F. L-től. Előleges közlemény
az Urtica magos virágjáról, dr. Kánitz Á-tól. Az
eleven erőről szóló tétel, dr. Réthy Móról s vé-
gül jelentés a múzeumi gyűjtemények gyarapodásá-
ról, mely szerint okt. havában bejött 23 drb nyom-
tatvány és 8 drb régiség.

— **Az erdélyrészi** összes g. keleti tem-
plomokban e hó 12-én András napján néhai br.
Schaguna András érsek és metropolita emlékeztetőre
egyházi beszéddel egybekapcsolt isteni tisztelet tar-
tatott.

— **Aranyrudacska!** Ez volt czime azon
közleménynek, mely tavaly ősszel a hazai sajtót kö-
rüljárta s melynek árnya, az itteni m. k. adóhiva-
taloál alkalmazott tisztet Bouez Gyula urat különö-
sön azért érte, mert ahoz való tulajdonjogát hirdelen
be nem tudván bizonyítani — Pesten letartóztatott.
A nyomozat rendén azonban csakhamar kiderült,
hogy Bouez urat ezen vád nem terheli, hogy az
aranyrud birtokába jogosan jutott, a miért is a pes-
ti törvényszék 1873. deczember 9-ik 17,483. szá-
mu közleménye — a kolozsvári m. kir. pénzügy-
igazgatóság 1873. decz. 19-én 40,600. sz. alatt
kelt intézvénye folytán felfüggesztett állásába s az-
zal összekötött jogai élyezetében visszahelyeztetett,
a székelvulvarhelyi törvényszék 1873. decz. 29-én
2687. sz. ítéletével pedig a további bünyenyítő el-
járás megszüntetett. Bouez Gyula ur egy szolid fia-
tal ember levén, ezen fennebbi rehabilitációjára vo-
natkozó hírek helybeli társalkodónk utóbbi köz-
gyűlésén kedves tudásul vette, ötlet tagjául újólag
szivesen befogadta és eziránti örömet hírlapilag is
kifejezni elhatározta. Mután ezt megbízás folytán
tesszük, tisztelettel kérjük azon hírlap szerkesztőit,
kik a fennebbi aranyrudacska hírt közölték, méltó-
tassanak azt ezen értelemben revocálni, hogy így
ezen polgártársunk becsülete mentve legyen s ő új-
ból régi társadalmi állását elfoglalhassa. A maros-
ludasi társalkodó megbízásából, M.-Ludason, 1874.
decz. 12-én, gr. Bethlen Géza, elnök. Hantz Pál,
h. jegyző.

— **Gyulai Ferencz** egykori kitűnő színmű-
vészünk emlékszóbrának és a helybeli jótékony nő-
egylet alapjának javára van a holnapi színházi elő-
adás tiszta jövedelme felajánlva, az est érdekét Jó-
kainé asszony szives közreműködése is fokozván. A
„Rablógyilkosok“ első előadása. Jókainé asszony ki-
tűnő művésze és a jótékony cél, azt hisszük, elég
ajánlat lesz Kolozsvár nemes közönsége előtt. Érde-
kesnek tartjuk ez alkalommal megemlíteni, hogy a
Gyulai-emlék eddig begyűlt tőkéje f. év júliusában
849 ft 55 krt tett s a helybeli takarékpénztárba
van elhelyezve. Ez ősszeg azonban természetesen
még nem elég egy Gyulaihoz méltó emlékkő felál-
lítására s ezért a szobor-bizottság részint a tőke
kamataitól, részint időnkénti gyarapodásától várja a
cél kivihetőségének elérkezését. Im egy kedvező al-
kalom, hogy e várakozás rövidebbé legyen tehető s
Gyulai Ferencz nagyszámu tisztelői bizonynyal siet-
ni fognak részükről meghozni ezuttal is a kegyelet
és tisztelet adóját.

— **Magyar konzervatív politika** czim
altatt Arboth János, a honvédelmi miniszterium el-
nöki titkára 15 ivre terjedő röpiratot adott ki, mely-
ben az általa u. n. Andrásy politikát feltétlenül el-
itélvén a magyar birodalom fenmaradtát csak is
a konzervatív politikától reméli. A „konzervatív“ fo-
galom azonban annyira más értelmet rejt ma, mint
a szerző által többszörösen idézett Széchenyi és De-
seffy idejében, hogy maga e név távolrólsem elég-
séges magyarázata Asboth czéltzatának. A diszesen
kiállított kötet ára 1 ft. 80 kr. Megjelent a Lég-
rady testvéreknél, Budapesten.

— **Hatala Péter**, pesti egyetemi tanárnak
a cath. egyház kebeléből való kilépéről tegnap mi
is megemlékezünk. Kiegészítésül irhatjuk, hogy Ha-
tala Péter az unitariusk egyházába történő át lépé-
se iránt főt. Kriza János, erdélyi unit. püspök ur-
ral tette magát érintkezésbe s így legalább vallási
tekintetben az erdélyrészekkel szorosabb kntelékbe
lép már a legközelebbi időkben.

— **Román Miron** az ujonnan választott
g. keleti metropolita az eskütt ma fogja letenni. A
igdtási ünnepély e hó 27-én lesz.

— **Reich Emil** moskai jogtanárt Brassóban
elfogták. A napokban egy egyén jelent meg Bras-
sóban, ki magát Reich Emilnek adta ki, s tudtul
adván, hogy ő Moskában a jogtanára volt, de az
orosz államgyszászatról kiadott röpirata miatt, min-
den vagyonra hátrahagyásával elkeltett onnan illan-
nia. Mint egészen vagyonatlan különösen az orvosok
és jogászokhoz folyamodott pénzsegélyért. Így szedte
rá az orvosokat, a törvényszékek tagjait, ügyvédeket
s másokat. Brassóban azonban kisült, hogy oroszul
egy szót sem tud, sőt egy orvosnál ebédlen levén,
magát ottan orvostudornak adta ki. „Egy helytt pe-
dig könyvtáradomány gyűjtés alkalmával egy borostyán-
kő szipkát csevnél el, a rendőség vallatni kezdette,
s itt bevallotta az illető, hogy őt nem Reichnak,
hanem Schwaigernak hívják, s aradi születésű izrael-
ita, azonban állítja, hogy ő csakugyan orosz politi-
kai menekült. — Az ajánló levelek közt, melyet
nála találtak, ott volt, mint a „Kr. Ztg“ írja a De-
ák Pál ügyvédé, ki meleg szavak kíséretében hivta
fel Collegáit adakozásra, s melynek következménye
a lett, hogy a polgármesteri hivatal 30 frtot, a m.
vásárhelyi törvényszék 15 frtot adományozott. Így
ajánlották a moskai egyetem tanárát dr. Reich Emil
a szentgyörgyi és másárhelyi főkapitányok: Gyárfás
és Nagy, valamint a szebeni polgármester is. — A
vizsgálat jelenleg folyamatosan van, mely az állító-
lagos egyetemi tanár úr kilétéről az igazságot ki
fogja deríteni.

— **Nem jó a deputáció.** Miletics lapjá-
nak a szerkesztőjét tudvalevőleg sajtóféltés miatt
elítélték, s így a váci fogságba került, hol vele
együtt egy magyar és egy román író is osztozók. A
szerbirő büszkén emlegeté, hogy várjanak csak pár
napig, milyen egyszerű szerb küldöttség fogia őt,
a szerb nemzet legújabb márttyrját fölkeresni, talán
Miletics és a többi szerb nemzetiségű képviselők is
benn lesznek a deputációban. — A magyar és a
román író várta és várta, de legjobban várta a szerb
író a deputációt, mely mai napig sem érkezett meg
Váczra. Sőt Miletics is annyira megfellebbezett sze-
gény szerkesztőjéről, hogy csak egy izben kereste föl
„vigasztaló levelével.“ — P. ur annyira is elkese-
redett ezen a mellőzésen, hogy — a mint mondják
— fölfogadta ugy magában, hogy nem fog többé
oly erősen politizálni, mint azelőtt.

— **A „Budapesti Bazar“** czimű divatla-
pot, mint a legdiszesebb és legtartalmasabbat a női
lapok között ajánljuk a magyar hölgyek figyelmébe.
E lapnak szépirodalmi része is illusztrálva jelenik
meg s igen változatos mulattató, szivnemesítő olvas-
mányokat tartalmaz; divatrésze pedig felülmulja a
külföldi divatlapokat is; mert nemcsak, hogy több
ezerre menő rajzot hoz évenként a női munka min-
den ágából, mint fehér varrás, himzés, horgolás stb.,
hanem a diszesen színezett divatképeken látható öl-
tönyök eredeti szabás mintájával is kedveskedik ol-
vasóúőneink, miáltal lehetővé teszi, hogy a női mun-
kásságot minden téren meghonosítsa, s a háztartás-
ban is hasznos utmutatónk szolgálván, a takarékos-
ságnak valódi eszközlője. E lap előfizetési ára ne-
gyedévre 2 ft 50 kr., mely ősszeg a kiadótulajdo-
noshoz Király János szerkesztőhöz küldendő Buda-
pesten (granátus-utca, a szerviták házában.)

— **A Közegészségi Lapok-ra** hirdet
Széll Lajos, mint szerkesztő-tulajdonos, előfizetést.
A magyar közegészségi ügy érdekeit szolgáló e lap
jövő év elején indul meg s minden hó 1-sején és
15-dikén jelenik meg egy-egy száma. Előfizetési ára
egész évre 5 ft, mi a kiadóhivatalba (Budapest,
nagy diófa-utca 1.) küldendő.

— **A „Vasárnapi“ Ujság** deczember 13-iki
száma a következő tartalommal jelent meg: Román
Miron, a görög-keleti egyház patriarkohája (arcz-
képpel). — „Műzsámhoz.“ (Költemény, Illyés Bá-
linttól). — Csatárné asszonyság. (Beszély P. Szath-
máry Károlytól). — Erdélyi képek: Bethlen Gábor
születési háza Maros-Illyén; román falusi templom;
tanyai lakház, stb. (hat képpel.) Szathmáry György-
tól. — Légyunkánok Dél-Amerikában. — A lég ha-
jótörtjei. (Regényes utazás, két képpel). — Baran-
golások a járdán. (Fővárosi tárcza, Borostyáni Nán-
dortól). — A Hétről. Törs Kálmántól. — Irodalom
és művészet, közintézetek, sakrovat stb. rendes ro-
vatok.

KÖZGAZDASÁG.

Az őszibarack-művelés Észak-Amerikában.

Az őszibarack-művelése Észak-Amerikában oly
kiterjedés- s tökélyre hágott, minővel — kivéve
Déltyrót, hol ezen gyümölcsnem szintén nagytöme-
gekben termeltetik — másutt sehol nem igen talál-
kozhatunk.

A legjobb selegkeresettebb őszibarackok Észak-
Amerikában a delaware-, új-jersey- és maryland-ál-
lambeliak. A legkoraiabb piacárak Georgia- és Vir-
giniából jönnek. Ezen kora őszibarackok nagymeny-
nyiségben szállítatnak onnan vasuton és gőzhajókon
Új-Yorkba. Levegő-járta fonott kosarakba rakatnak.
Egy ily kosár, mely mintegy 24 liter (=51 1/2 iteze)
tartalmu. 90 frankkal fizetetik. Delaware-ban az ősz-
ibarack-szedés a legfontosabb egész évben. Akkor
minden egyéb munka megáll. Bármily szinű mun-
kást és munkásnót beállitnak, ezen nagybecsű gyü-
mölcsnek szedése s rakasozása végett. Egy fa kö-
zépértme 7 egész 8 kosárryira megy.

Az őszibarack-művelésnek Delaware állambani
székhelye Milletown város a newcastlei grótságban.
E város könyvékén találkozzunk a legterjedelmű s
legszebb ültetményesekkel. Az északi mivelési hatá-
ra az őszibarackfának e delawarei és chesapeakei csa-
torna, melynek folyói majdnem kizárólag tovaszálli-
tásra szolgálnak.

Hogy az őszibarack-művelés nagyszerűségéről
fogalmat szerezzünk, hadd szóljon egy amerikai fo-
lyóirat, ez írja: miszerint a csatarnahajózási idény
alatt naponta több mint 25,000 kosár őszibarackot
raknak s szállítanak el. Delaware-államban 1871.
évben az őszibarack szüret 4,500,000 kosárra ru-
gott, mely, kosarat 60 frankra véve, 270 m. frank
értékét képvisel.

A vizeni szállítás tetemesen csekélyebb, mint a
vaspályán való. A delaware-, camden-, ambay- és
új-jersey-i vaspályák, melyek a többi vonatokkal
érintkeznek, átvonulnak a termelési kerületeken s
azokon külön őszibarack-vonatokat rendeztetnek, mel-
lyek csupán ezen áruval rakodnak.

Ezen vonatok oly kocskból állítatnak össze,
melyek külön e gyümölcsök szállítványozására szer-
kesztvők. Belsejökben jól kiparkázván és rugókon
nyugvók ugy, hogy a kosarak röködésének ne le-
gyenek kitéve; egyszerűsminde kellő szellőztetésről is
gondoskodva van. Egy ify kocsi 500 kosár elfér
és az idény folytán naponta 100—200 ily. kocsi
érkezik a jersey-városi pályaudvarba. A vonatok a
termelési tájékokról délutáni 1 és 3 óra közt indul-
nak el és a nevezett városban a következő napon
éjjel 1 órakor érkeznek meg.

Itt a kosarakat bizonyosnyosok veszik át, vá-
árra viszik, hogy ismét nyugot felé, leginkább Új-
York és Baltimoreba, továbbítsák. Utóbbi város-
ban jelentékeny gyártótelepek vannak, melyekben a
gyümölcsök vagy befőzetnek vagy megaszaltatnak.
Az őszibarack idénye september végéig tart.

A mivel változmányok nagy száma között a
következők — azon sorrendben amint a piacra ke-
rülnek — a legbecsesbek: Hales Early (Hale ko-
raia); Troths Early; Early York; Early Grawford
(Európában tévesen Willormoznak nevezve); Ony-
xón (befőzésre kitűnő); Moore (igen nagy és szép);
Late Grawford (Grawford kései); Susquehana:
Grecketts White; Late Heath.

Amerikában nagymennyiségű őszibarack for-
dittatik még pálinka-égetésre is. A nyári vagysis az
ugynevezett kajszinokat is, melyek ott tetemesebb
menyiségben termeltetnek mint nálunk, ugyanezen
célra használják.

Kimutatás

a kézdi vásárhelyi takarékpénztár 1874. nov. havi
üzletforgalmáról.

Bevétel:

Pénztármaradék octóber hóról 2013 ft 66 kr,
betétek 59 fől részéről 3144 ft 27 kr, visszafizetett
váltó kölcsönök 17460 ft — kr, befizetett kama-
tok 307 ft 48 kr, befizetett illetékek 307 ft 34
kr, megtérített kezelési költségre 5 ft 78 kr.
Összesen 23238 ft 53 kr.

Kiadás:

Visszafizetett betétek 4 félaek 4112 ft 55 kr,
visszafizetett betéti folyó kamatok 66 ft — kr, váltókra
adott kölcsönök 15345 ft — kr, zálogra adott köl-
csönök 1000 ft — kr, osztaléokra kiadott 23 ft 46
kr, tisztí fizetésekre 83 ft 32 kr, kezelési költsé-
gekre 3 ft 3 kr.

Pénztármaradék nov. végén 2605 ft 17 kr.

Összesen 23238 ft 53 kr.

Kézdi-Vásárhelyt, nov. 30 1874.

Ifj. Jakab István, Bányai Ferencz,
pénztárnok. könyvelő.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről

Decz. 14-én 5 % Metalliques 69.75 ft. Kamat
— 5 % Nemzeti kölcsön 74.75 ft 1860.
Kölcsön 109.70. Bankrészevény 1000 Hitelintézeti-
részevények 236.25 London 110.65 ft. st. Ezüst 10.590
Cs. kir. arany 525 — Napoleond'or 889. —
Urbéri kötvények: Magyarországi 7750. Te-
mesi 76.75 Erdélyi 75.60 Horvátországi 80. —

Felelős szerkesztő: Szász Béla

Egyesült erdélyi Takarékpénztár.

Alaptőke 333,400 ft. 30% befize-
téssel.

Üzlethelyiség Kolozsvárt főter 2. sz.

1) elfogad pénzbetételeket 6 % kamat
eilett 2 5 krtól kezdve, betételi könyvekre vagy fo-
lyó számlákra; e kamatokat a betétel napjától kezd-
ve a kivétel napjáig számítja, s minden július 1-én
és január 1-én tőkésíti.

2) Előlegeket ad a bűzén jegyzett ér-
tékpapirokra.

3) Leszámitol szabályszerűen kiállított
váltókat.

4) Vesz és elad értékpapirokat.
Az Egyesült Erdélyi Takarékpénz-
tár igazgató választmánya.

— **Stein János** erd. muzeum-egy-
leti könyvtáros és magyar királyi egyetemi
nyomdász kiadványában megjelent **naptár-
rak** Kolozsvárt. **Erdélyi képes kis
naptár** 1875-ik közönséges évre. 17-dik
évfolyam. A Királyhágón inneni s néhány ki-
rályhágón tuli nevezetesebb vásárok legújabb
s ujonan kijavított jegyzékével. Ára 26 kraj-
czár, postán küldve 32 kr, **Irodai fali
naptár** 1875-re. Katholikus és protestans,
görög- orosz és izraelita naptárral, bolyegille-
téek táblákkal, s a királyhágóninpeni királyi
törvényszékek és járásbíróságok táblázatos ki-
mutatásával. Különösen hivatali használatra
Ára 30 krajczár, postánküldve 35 krajczár.

Erdélyi nagyobb képes naptár
1875. évre. Hatodik évfolyam. Tisztí cím-
tárral ellátva. Ára csak **50 kr.** postán
küldve **56 kr.** A dústartalmu naptár-részen
kívül a tisztieztimtar tartalma következő: A
felelős magyar királyi kormány, horvát- szla-
von- dalmát és osztrák-magyar közös minis-
terium, magyar királyi állami számvevőség, m.
kir. curia, m.-vásárhelyi kir. ítélőtábla, m. k.
kincstári jogügyek igazgatósága Pesten, az er-
délyi földterhermentesítési alapigazgatóság Bu-
dán, a királyhágón inneni összes királyi tör-
vényszékek és járásbíróságok, magyar királyi
bányaigazgatóság és magyar királyi jószágai
igazgatóság Kolozsvárt, a kolozsvári és nagy-
szebeni magyar királyi pénzügyigazgatóságok
az alantas adó- és vámhivatalokkal, az erdélyi
magyar királyi postaigazgatósági kerület pos-
tahivatalai és postamestereivel, a kolozsvári
magyar királyi távirdei kerület fő- és mellék-
állomásaival, az erdélyi telekkönyvi igazgató-
ság Kolozsvárt, a királyhágón inneni me-
gyék, székek, vidékek, szabad királyi- és me-
zővárosok közigazgatási tisztieztimtára, a ko-
lozsvári magyar királyi tudomány-egyetem,
kolozs-monostori gazdasági tanintézet, a Ko-
lozsvárt létező hitfelekezeti tanodák, állami
tanintézetek, népiskolák, óvodák és magán nő-
veldék, kereskedelmi és iparkamarák, Brassó-
ban és Kolozsvárt, az erdélyi gazdasági egy-
let, kolozsvári pinceegylet, bankok, kölcsön-
és takarékpénztárak, biztosító társaságok. A
„kolozsvári kalauz“-ban közli a helyt létező
közmielődési és jótékonyági egyleteket, a
helyt lakó orvosokat, ügyvédeket, irodalmi és
iparvállalatokat, azok közül a nevezetesebb
cégeket főlemlitve.

